Rigveda

Rigveda

Question Booklet No.

13P/274/6

(To be filled up by the candidate by blue/black ball-point pen)

Roll No.								

Roll No. (Write the digits in words) ....

Serial No. of Answer Sheet ....

Day and Date ....
(Signature of Invigilator)

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

(Use only ***blue/black ball-point pen*** in the space above and on both sides of the **Answer Sheet**)

1. Within 10 minutes of the issue of the Question Booklet, check the Question Booklet to ensure that it contains all the pages in correct sequence and that no page/question is missing. In case of faulty Question Booklet bring it to the notice of the Superintendent/Invigilators immediately to obtain a fresh Question Booklet.
2. Do not bring any loose paper, written or blank, inside the Examination Hall ***except the Admit Card without its envelope.***
3. ***A separate Answer Sheet is given. It should not be folded or mutilated. A second Answer Sheet shall not be provided. Only the Answer Sheet will be evaluated.***
4. Write your Roll Number and Serial Number of the Answer Sheet by pen in the space prvided above.
5. ***On the front page of the Answer Sheet, write by pen your Roll Number in the space provided at the top and by darkening the circles at the bottom. Also, wherever applicable, write the Question Booklet Number and the Set Number in appropriate places.***
6. ***No overwriting is allowed in the entries of Roll No., Question Booklet no. and Set no. (if any) on OMR sheet and Roll No. and OMR sheet no. on the Queston Booklet.***
7. ***Any change in the aforesaid entries is to be verified by the invigilator, otherwise it will be taken as unfairmeans.***
8. ***Each question in this Booklet is followed by four alternative answers. For each question, you are to record the correct option on the Answer Sheet by darkening the appropriate circle in the corresponding row of the Answer Sheet, by pen as mentioned in the guidelines given on the first page of the Answer Sheet.***
9. For each question, darken only one circle on the Answer Sheet. If you darken more than one circle or darken a circle partially, the answer will be treated as incorrect.
10. *Note that the answer once filled in ink cannot be changed. If you do not wish to attempt a question, leave all the circles in the corresponding row blank (such question will be awarded zero marks).*
11. For rough work, use the inner back page of the title cover and the blank page at the end of this Booklet.
12. Deposit only **OMR** ***Answer Sheet*** at the end of the Test.
13. You are not permitted to leave the Examination Hall until the end of the Test.
14. If a candidate attempts to use any form of unfair means, he/she shall be liable to such punishment as the University may determine and impose on him/her.

SEAL

Total No. of Printed Pages :26 *[उपर्युक्त निर्देश हिन्दी में अन्तिम आवरण पृष्ठ पर दिये गए हैं।]*

13P/274/6

No. of Questions : 150

प्रश्नों की संख्या : 150

Time : 2 Hours | ***Full Marks : 450***

समय : 2 घण्टे | ***पूर्णाङ्क : 450***

Note : (1) Attempt as many questions as you can. Each question carries **3 (Three)** marks. ***One mark will be deducted for each incorrect answer***. **Zero** mark will be awarded for each unattempted question.

अधिकाधिक प्रश्नों को हल करने का प्रयत्न करें। प्रत्येक प्रश्न **3 (तीन)** अंकों का है। ***प्रत्येक गलत उत्तर के लिए एक अंक काटा जायेगा।*** प्रत्येक अनुत्तरित प्रश्न का प्राप्तांक ***शून्य*** होगा।

(2) If more than one alternative answers seem to be approximate to the correct answer, choose the closest one.

यदि एकाधिक वैकल्पिक उत्तर सही उत्तर के निकट प्रतीत हों, तो निकटतम सही उत्तर दें।

01. 'त्रयी' पदेन किमभिधीयते?

(1) सत्त्वरजतमो गुणा:
(2) उदात्तानुदात्तस्वरितस्वरा:
(3) वेदा:
(4) ह्रस्वदीर्घप्लुत मात्रा:

02. 'आम्नाय' पदं कस्य वाचकं मन्यते?

(1) आगमस्य (2) निरुक्तस्य (3) वेदान्तस्य (4) वेदस्य

03. चतुर्वेदेषु प्राथमिको वेदो मन्यते।

(1) ऋग्वेद: (2) यजुर्वेद: (3) सामवेद: (4) अथर्ववेद:

04. छन्दोबद्धामन्त्रा: कुत्र प्राप्यन्ते?

(1) ऋग्वेदे (2) यजुर्वेदे (3) सामवेदे (4) अथर्ववेदे

05. महाभाष्यकारानुसारं कतिशाखा ऋग्वेदस्यासन्?

(1) एकोत्तरशतम् (2) एकविंशति: (3) पञ्चविंशति: (4) सहस्रशाखा:

06. साम्प्रतं का शाखा ऋग्वेदस्य प्राप्यते?

(1) सांख्यान शाखा (2) शाकल शाखा (3) माण्डूकायन शाखा (4) आश्वलायन शाखा

07. ऋग्वेदे कति अध्याया: सन्ति?

(1) चत्वारिंशत् (2) चतु: पञ्चाशत् (3) चतुष्षष्टि: (4) चतुरशीति

08. शम्भुमते कियन्त: सन्ति वर्णा:?

(1) एकविंशति: (2) त्रयोविंशति: (3) द्वापञ्चाशत् (4) चतुष्षष्टि:

09. ऋग्वेदे कति मण्डलानि सन्ति?

(1) अष्टौ (2) दश (3) द्वादश (4) षोडश

10. ऋग्वेदे सर्वत: प्रथमं कस्य देवस्य प्रार्थना प्राप्यते?

(1) गणपते: (2) विष्णो: (3) सरस्वत्या: (4) अग्ने:

11. 'माहाभाग्यात् देवताया एक आत्मा बहुधा स्तूयते' इति वाक्यं कुत्र प्राप्यते?

(1) मन्त्रसंहितायाम् (2) ब्राह्मणभागेषु (3) वेदाङ्गेषु (4) आरण्यकोपनिषत्सु

12. एकस्यात्मनोऽन्येदेवा प्रत्यङ्गानि भवन्ति' इति वाक्यं प्राप्यते।

(1) वृहरारण्यकोपनिषदि (2) निरुक्ते

(3) वृहद्देवतायाम् (4) ऋग्वेदभाष्य भूमिकायाम्

13. 'एतं ह्येव बह्वृचा महत्युक्थे मीमांसन्ते' इति वचनं कुत्र प्राप्यते?

(1) ऐतरेय आरण्यके (2) ऐतरेय ब्राह्मणे

(3) ऋग्वेद संहितायाम् (4) ऋग्वेद भाष्य भूमिकायाम्

14. सूक्तानां वेदो मन्यते।

(1) ऋग्वेदः (2) यजुर्वेदः (3) सामवेदः (4) अथर्ववेदः

15. चरणव्यूहानुसारम् ऋग्वेदस्य शाखा आसन् ।

(1) एकोनविंशतिः (2) एकविंशतिः (3) अष्टौ (4) पञ्च

16. ऋग्वेदे कति अनुवाकाः प्राप्यन्ते?

(1) षष्टिः (2) चतुःपश्चाशत् (3) पञ्चाशीतिः (4) चतुरशीतिः

17. ऋग्वेदे कति बालखिल्यानि सूक्तानि प्राप्यन्ते?

(1) एकादश (2) द्वादश (3) पञ्चदश (4) षोडश

18. ऋग्वेदे समग्रसूक्तानां संख्या का?

(1) 1284 (2) 1085 (3) 1028 (4) 1075

19. सांख्यायन ब्राह्मणं केन वेदेन संबद्धं मन्यते?

(1) ऋग्वेदेन (2) यजुर्वेदेन (3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन

20. नासदीयं सूक्तं कुत्र प्राप्यते?

(1) ऋग्वेदे (2) यजुर्वेदे (3) सामवेदे (4) अथर्ववेदे

21. ''मन्त्र ब्राह्मणयोर्वेदनामधेयम्'' इति वेदलक्षणं कस्याचार्यस्य मन्यते?

(1) सायणाचार्यस्य (2) माधवाचार्यस्य (3) यास्काचार्यस्य (4) आपस्तम्बाचार्यस्य

22. 'तेषामृग् यथार्थवशेन पाद व्यवस्था'' इति सूत्रं कुत्र लभ्यते?

(1) ऋक्प्रातिशाख्ये (2) ऋग्वेद भाष्यभूमिकायाम्

(3) कात्यायन श्रौत सूत्रे (4) जैमिनिमीमांसा सूत्रे

23. एकस्य वेदस्य चतुर्धा विभाजनं केन कृतम्?

(1) कृष्णद्वैपायनेन (2) वेदव्यासेन (3) व्यासेन (4) बादरायणेन

24. हौत्रं कर्म केन सम्पाद्यते?

(1) अध्वर्युणा (2) होमा (3) उद्गामा (4) ब्रह्मणा

25. वैदिक मन्त्रोच्चारणे शस्त्रं नाम किम्?

(1) आयुधम् (2) ऋग्वेदीयमन्त्रोच्चारणम् (3) शासनम् (4) यजुः मन्त्र शंसनम्

26. 'यद् ऋचा तद् दृढमिति' श्रुतिः कुत्र लभ्यते?

(1) ऋग्वेदभाष्यभूमिकायाम् (2) ऋग्वेद संहितायाम्

(3) तैत्रिरीय संहितायाम् (4) ऐतरेय ब्राह्मणे

27. 'ऋचः सामानि यज्ञिरे' इति श्रुतिः मूलतः कुत्र प्राप्यते?

(1) यजुर्वेदीय संहितायाम् (2) ऋग्वेदीय पुरुष सूक्ते

(3) पुरुष सूक्ते (4) शुक्लयजुर्वेदीय पुरुष सूक्ते

28. ऋग्वेदे सर्वाधिकाः मन्त्राः कस्मिन् छन्दसि प्राप्यन्ते?

(1) गायत्रीच्छन्दसि (2) त्रिष्टुप्छन्दसि (3) अनुष्टुप् छन्दसि (4) जगतीच्छन्दसि

29. त्रिष्टुप् छन्दसि प्रतिपादं कत्यक्षराणि भवन्ति?

(1) एकादश (2) द्वादश (3) अष्टौ (4) दश

30. ऋग्वेदीय द्वितीय मण्डलस्य ऋषिः कः मन्यते?

(1) विश्वामित्रः (2) गृत्समदः (3) वामदेवः (4) भरद्वाजः

31. ब्रह्मर्षि वशिष्ठः कस्य मण्डलस्य ऋषिः मन्यते?

(1) द्वितीयस्य (2) तृतीयस्य (3) चतुर्थस्य (4) सप्तमस्य

32. कतादमण्डलं पवमान मण्डलमुच्यते?

(1) पञ्चमं (2) सप्तमम् (3) अष्टमं (4) नवयम्

33. दैवी गायत्री कत्यक्षरा भवति?

(1) षष्ठाक्षरा (2) अष्टाक्षरा (3) चतुर्विंशाक्षरा (4) एकाक्षरा

34. 'दशतयी' पदेन किमभि धीयते?

(1) ऋग्वेदः (2) अश्वमेधः (3) दिक्पालाः (4) पूर्णा संख्या

35. ऋग्वेदे सर्वाधिकानि सूक्तानि कस्मिन्मण्डले प्राप्तानि?

(1) सप्तमे (2) अष्टमे (3) नवमे (4) दशमे

36. ऋग्वेदीय मण्डलेषु कतरद्मण्डलमर्वाचीनं मन्यते?

(1) प्रथमं (2) द्वितीयं (3) तृतीयं (4) चतुर्थम्

37. चरणव्यूहटीकाकार: क:?

(1) श्री किशोर मिश्र: (2) महीधराचार्य: (3) महीदास (4) सायणाचार्य:

38. ऋक्सर्वानुक्रमणीकार: क:?

(1) आपस्तम्ब: (2) कात्यायन: (3) महीदास: (4) ऐतरेय:

39. महर्षि: पैल: केन वैदिक वाङ्मयेन सम्बद्ध:?

(1) ऋग्वेदेन (2) ब्राह्मणभागेन (3) वेदाङ्गभागेन (4) आरण्यकेन

40. माण्डूकायन शाखा केन वेदेन सम्बद्धा?

(1) ऋग्वेदेन (2) यजुर्वेदेन (3) सामवेदेन (4) अथर्ववेदेन

41. पुराकल्प: कुत्र प्राप्यते?

(1) उपनिषत्सु (2) आरण्यकेषु (3) ब्राह्मणेषु (4) पुराणेषु

42. 'अमेध्यो वै पुरुषो यदनृतं वदति' इति श्रुति: कुत्र लभ्यते?

(1) ऐतरेय ब्राह्मणे (2) शतपथ ब्राह्मणे (3) पञ्चविंश ब्राह्मणे (4) गोपथ ब्राह्मणे

43. "अग्निर्वैदेवानामवमो विष्णु: परम:" इयं श्रुति: कुत्र लभ्यते?

(1) ऋग्वेद संहितायाम् (2) ऐतरेय ब्राह्मणे

(3) ऋग्वेदभाष्यभूमिकायाम् (4) ऐतरेयारण्यके

44. ऐतरेय ब्राह्मणे कति अध्यायाः सन्ति?

(1) पञ्चविंश (2) चत्वारिंश (3) त्रयस्त्रिंश (4) चतुश्चलारिंश

45. 'चरैवेति चरैवेति' इति समुपदेशः कुत्र पाप्यते

(1) ऋग्वेदसंहितायाम् (2) ऋग्वेदीय ब्राह्मणे (3) वृहद्देवतायाम् (4) ऐतरेयारण्यके

46. शांखायन ब्राह्मणे कति अध्यायाः सन्ति?

(1) पञ्चाशत् (2) त्रिंशत् (3) चत्वारिंशत् (4) पञ्चचत्वारिंशत्

47. पिङ्गलच्छन्दः सूत्रस्य वृत्तिकारः कः?

(1) अयोध्यानाथः (2) हलायुधः (3) आचार्यःसायणः (4) पिङ्गलाचार्यः

48. छन्दः शास्त्रे 'गुरु' पदेन किं गृह्यते?

(1) आचार्यः (2) पिता (3) मात्रा (4) माता

49. छन्दः शास्त्रे 'गण' पदेन किं गृह्यते?

(1) देवतागणः (2) गणपतिः (3) वर्णसमूहः (4) प्राणि समूहः

50. जगतीच्छन्दसि कत्यक्षराणि भवत्ति?

(1) अष्टाविंशतिः (2) अष्टत्रिंशत् (3) अष्टाचत्वारिंशत् (4) अष्ट पञ्चाशत्

51. अतिशक्वरी छन्दसि कत्यक्षराणि भवन्ति?

(1) विंशतिः (2) चतुर्विंशतिः (3) षष्टिः (4) चतुःषष्टिः

52. प्रकृतिः छन्दः कत्यक्षरा उच्यते?

(1) अष्टाक्षरा (2) चतुर्विंशाक्षरा (3) अष्टाशीत्यक्षरा (4) चतुरशीत्यक्षरा

53. संस्कृतिः कत्यक्षरा उच्यते?

(1) पञ्चविंशाक्षरा (2) नवत्यक्षरा (3) शताक्षरा (4) षड्नवत्यक्षरा

54. आसुरी गायत्री कत्यक्षरा भवति?

(1) एकादशाक्षरा (2) द्वादशाक्षरा (3) पञ्चदशाक्षरा (4) चतुर्विंशाक्षरा

55. दैवी पङ्क्तिः कत्यक्षरा भवति?

(1) पञ्चक्षरा (2) षडक्षरा (3) सप्ताक्षरा (4) अष्टाक्षरा

56. याजुषी गायत्रीच्छन्दसि कति अक्षराणि भवति?

(1) षडक्षराणि (2) सप्ताक्षराणि (3) अष्टाक्षराणि (4) नवाक्षराणि

57. ऋग्वेद प्रातिशाख्ये कति पटलानि सन्ति?

(1) नव (2) द्वादश (3) षोडश (4) अष्टादश

58. ऋग्वेदप्रातिशाख्यं केन विरचितम् ?

(1) उवटेन (2) शौनकेन (3) सायणेन (4) कात्यायनेन

59. प्रातिशाख्यानुसारं 'निर्भुज' पदस्य कोऽभिप्रायः?

(1) प्रकृतिपाठः (2) संहितापाठः (3) पदपाठः (4) विकृतिपाठः

60. प्रातिशाख्ये 'प्रतृण्णं' इति पदेन किमभिधीयते?

(1) क्रमपाठः (2) जटापाठः (3) पदपाठः (4) घनपाठः

61. प्रातिशाख्ये कति समानाक्षराणि भवन्ति?

(1) चत्वारि (2) अष्टौ (3) पञ्च (4) त्रयोदश

62. ऋग्वेदीय प्रातिशाख्ये कति भवन्ति सन्ध्यक्षराणि?

(1) त्रयोदश (2) पञ्च (3) अष्टौ (4) चत्वारि

63. स्वरसंज्ञकानां वर्णनां यथा प्रातिशाख्यं का संख्या भवति?

(1) त्रयोदश (2) चतुर्दश (3) पञ्चदश (4) द्वादश

64. एतेषु सोष्मवर्णः कः?

(1) ग (2) घ (3) क (4) च

65. निम्नाङ्कितेषु अघोष वर्णः कः?

(1) ग (2) घ (3) छ (4) ज

66. ऋग्वेदीय प्रातिशाख्यानुसारं नामिसंज्ञकाः कियन्तःस्वरा भवन्ति?

(1) दश (2) द्वादश (3) त्रयोदश (4) नव

67. प्रातिशाख्यानुसारं 'नति' वर्णः कः?

(1) सकारः (2) शकारः (3) षकारः (4) ऋकारः

68. ऋग्वेदप्रातिशाख्ये संज्ञापरिभाषा पटले कति सूत्राणि?

(1) 103 (2) 105 (3) 108 (4) 113

69. नित्यात्मको वेदः कीदृशः?

(1) ज्ञानमयः (2) विज्ञानमयः (3) शब्दमयः (4) स्वरमयः

70. वैदिकाः शब्दा देवताविज्ञानोपपादका भवन्तीति कस्य मतमस्ति?

(1) महर्षि अरविन्दस्य (2) स्वामिदयानन्दस्य

(3) मधुसूदन ओझामहोदयस्य (4) सादणाचार्यस्य

71. ऋग्वेदीय प्रथमसूक्तस्य का देवता?

(1) इन्द्रः (2) अग्निः (3) विष्णुः (4) सविता

72. विश्वस्य सर्वप्राचीनो ग्रन्थ मन्यते।

(1) ऋग्वेदः (2) यजुर्वेदः (3) महाभारतम् (4) गीता

73. सायणाचार्यस्य स्वकीयो वेदः कः?

(1) ऋग्वेदः (2) यजुर्वेदः (3) सामवेदः (4) अथर्ववेदः

74. ऋग्वेदस्य मन्त्र द्रष्टा ऋषिः मधुच्छन्दा कुत्र स्मर्यते?

(1) प्रथम मण्डले (2) सप्तम मण्डले (3) तृतीय मण्डले (4) नवम मण्डले

75. को हि जनः हौत्रं कर्म करोति?

(1) होता (2) उद्गाता (3) ब्रह्मा (4) अध्वर्यु

76. 'पौरोहित्यम्' इति पदस्य प्रकृति: का?

(1) पुरुहितम् (2) पौरोहित: (3) पुरोहित: (4) पुरोहित्यम्

77. ऐन्द्रमहाभिषेकवर्णनं कुत्र प्राप्यते?

(1) सामवेदे (2) अथर्ववेदे (3) ऐतरेयब्राह्मणे (4) शथपथ ब्राह्मणे

78. पुरोहित सम्पादनं कुत्र वर्ण्यते?

(1) धर्म ग्रन्थे (2) गृह्य सूत्रे (3) ऐतरेय ब्राह्मणे (4) स्मृति ग्रन्थे

79. प्राक्तनै: नवीनैश्च ऋषिभि: क इड्यो भवति?

(1) अग्नि: (2) इन्द्र: (3) वायु: (4) आदित्य:

80. सामान्यत: प्रयाजानां संख्या किती भवति?

(1) पञ्च (2) पञ्चदश (3) अष्टौ (4) अष्टादश

81. 'वैतानिक' शब्देन किं गृह्यते?

(1) देवता (2) अन्तरिक्षम् (3) अग्नि: (4) पृथिवी

82. 'आहिताग्नि:' पदेन किमभिधीयते?

(1) दक्षिणाग्नि: (2) अग्निहोत्री (3) प्रोज्वलिताग्नि: (4) सभ्याग्नि:

83. सर्वविधेष्टीनां प्रकृति: वर्तते।

(1) अग्न्याधानम् (2) अग्निहोत्रम् (3) दर्शपूर्णमासेष्टि: (4) चातुर्मास्यम्

84. स्मार्ताग्नेराधानकाल: क:?

(1) उपनयन काल: (2) दारपरिग्रहकाल: (3) वेदारम्भ काल: (4) दीक्षान्तकाल:

85. पाक यज्ञेष्वयं न परिगणित:।

(1) औपासन होम; (2) पार्वणम् (3) वैश्वदेवम् (4) अग्निहोयम्

86. हविर्यज्ञेषु क: न परिगण्यते?

(1) दर्शपूर्णमासौ (2) चातुर्मास्यानि (3) पिण्डपितृयज्ञ: (4) शूलगव:

87. सोमयागातिरिक्तं मन्यते

(1) उक्थ्य: (2) षोडशी (3) वाजपेय: (4) आग्रयणम्

88. श्रौताधाने कोऽधिकृतो भवति?

(1) कृतदारपरिग्रह:
(2) जात पुत्र: कृष्णकेश:
(3) ब्रह्मविद् ब्राह्मण:
(4) त्रैवर्णिक उपनीत:

89. कस्यां तिथौ श्रौताग्नि: समाधीयते?

(1) पूर्णिमायाम् (2) अमायाम् (3) अष्टम्याम् (4) त्रयोदश्याम्

90. अतिरात्रनामको याग: कुत्र परिगण्यते?

(1) सोमयज्ञसंस्थासु (2) हविर्यज्ञसंस्थासु (3) पाक यज्ञ संस्थासु (4) स्मार्तयज्ञ संस्थासु

91. मीमांसा शब्द कस्मिन्नर्थे प्रयुज्यते?

(1) विवादसमाधानार्थे
(2) पूजितविचारार्थे
(3) विवदमानशास्त्रार्थे
(4) मान्यानामादरार्थे

92. मीमांसा दर्शनस्य सूत्रकार: क:?

(1) महर्षि कणाद: (2) महर्षि वेदव्यास: (3) महर्षि जैमिनि: (4) महर्षि कपिल:

93. मीमांसाधिकरणे कति अङ्गानिभवन्ति?

(1) चत्वारि (2) पञ्च (3) सप्त (4) त्रीणि

94. जैमिनिकृत मीमांसा सूत्रे कति अध्याया: सन्ति?

(1) पञ्च (2) द्वादश (3) सप्त (4) अष्टादश

95. जैमिनीय न्यायमाला विस्तरस्य प्रणेता क:?

(1) महर्षि जैमिनि: (2) कुमारिल भट्ट: (3) आचार्य सायण: (4) माधवाचार्य:

96. मण्डन मिश्र कस्य शिष्य: आसीत्?

(1) आद्यशङ्कराचार्यस्य (2) प्रभाकर मिश्रस्य

(3) कुमारिल भट्टस्य (4) रामानुजाचार्यस्य

97. 'विधिविवेक:' इति ग्रन्थ: केन प्रणीत:?

(1) कुमारिल भट्टेन (2) मण्डन मिश्रेण

(3) प्रभाकर मिश्रेण (4) पार्थसारथि मिश्रेण

98. भावना शब्दो वाचको भवति।

(1) श्रद्धाया: (2) क्रियाया: (3) कामनाया: (4) अभिलाषाया:

99. शास्त्रदीपिका ग्रन्थस्य प्रणेता क:?

(1) मण्डन मिश्र: (2) पार्थसारथिमिश्र: (3) खण्डदेव: (4) माधवाचार्य:

100. श्लोकवार्तिककार: को मन्यते?

(1) कुमारिलभट्ट: (2) प्रभाकर मिश्र: (3) मण्डन मिश्र: (4) शबरस्वामी

101. भावनाविवेक: कस्य कृतिरस्ति?

(1) मण्डन मिश्रस्य (2) कुमारिल भट्टस्य (3) शबरस्वामिन: (4) प्रभाकर मिश्रस्य

102. 'मीमांसा न्याय प्रकाश' ग्रन्थस्य प्रणेता क:?

(1) खण्डदेव: (2) आपदेव: (3) अनन्तदेव: (4) विश्वेश्वर देव:

103. मीमांसा परिभाषाया: लेखक: क:?

(1) श्रीकृष्ण यज्वा (2) श्रीदेवराज यज्वा (3) लौगाक्षिभास्कर: (4) आपदेव:

104. अर्थसंग्रह नामकस्य ग्रन्थस्य प्रणेताक:?

(1) पट्टाभिराम शास्त्री (2) प्रो० वाचस्पति उपाध्याय:

(3) लौगाक्षि भास्कर: (4) प्रो० कामेश्वर नाथ मिश्र:

105. 'न्याय रत्नमाला' ग्रन्थस्य रचयिता वर्तते।

(1) मण्डन मिश्र: (2) कुमारिल भट्ट: (3) पार्थसारथि मिश्र: (4) आपदेव:

106. 'स्वाध्यायोऽध्येतव्य:' इति श्रुतौ 'स्वाध्याय' इत्यस्यार्थोविद्यते।

(1) सुन्दर: पाठ: (2) स्वात्मीय: पाठ:

(3) स्वकुलक्रमागतोवेद: (4) स्वपाठ्यक्रमनियतो वेद:

107. भावना कुत उत्पद्यते?

(1) धातो: (2) प्रत्ययात् (3) सधातुप्रत्ययात् (4) धातुप्रत्ययीययात्

108. शाब्दी भावना कुत उत्पद्यते?

(1) धात्वर्थात्
(2) प्रत्ययस्यलिङ्त्वांशात्
(3) प्रत्ययेऽपिआख्यातत्वांशात्
(4) धातुप्रत्ययोभयात्

109. आर्थीभावना कुः सञ्जायते?

(1) प्रत्ययात्
(2) प्रत्ययेऽपि लिङ्त्वांशात्
(3) धातुना सह प्रत्ययात्
(4) प्रत्ययस्याख्यातत्त्वांशात्

110. विधिः कति विधः?

(1) त्रिविधः (2) चतुर्विधः (3) पञ्चविधः (4) षड्विधः

111. गुणविधि कुत्र समन्वेति?

(1) विशिष्टविधौ (2) नियमविधौ (3) उत्पत्तिविधौ (4) विनियोगविधौ

112. विनियोग विधेः सहकारिभूतानि कति प्रमाणानि सन्ति?

(1) षट् (2) पञ्च (3) चत्वारि (4) त्रीणि

113. 'दहना जुहोति' इति कस्य विधेरुदाहरगम्?

(1) उत्पत्तिविधेः (2) गुण विधेः (3) विशिष्ट विधेः (4) नियम विधेः

114. निनियोत्री श्रुतिः कस्मिन् विधौ समन्वेति?

(1) विशिष्ट विधौ (2) नियम विधौ (3) विनियोग विधौ (4) परिसंख्या विधौ

115. अङ्गानां पौर्वापर्यक्रमं को विधिः वोधयति?

(1) विशिष्ट विधिः (2) प्रयोगविधिः (3) नियम विधिः (4) गुणविधिः

116. अर्थवादस्य कति भेदाः?

(1) त्रयः (2) चत्वारः (3) सप्त (4) पञ्च

117. शिक्षा, वेदाङ्गेषु किमुच्यते?

(1) हस्तौ (2) नासिका (3) पादौ (4) मुखम्

118. वेदोच्चारणे कति दोषाः परिगणिता शिक्षा ग्रन्थेषु।

(1) अष्टादश (2) द्वादश (3) चतुर्दश (4) पञ्चदश

119. शिक्षा ग्रन्थानुसारं हस्तेन स्वर प्रदर्शने कियन्तो दोषाः भवति?

(1) षट् (2) सप्त (3) अष्टौ (4) द्वादश

120. पूर्णिमायामनुष्ठानं प्रारभते ।

(1) अग्निहोत्रस्य (2) दर्शपूर्णमासस्य (3) चातुर्मास्यस्य (4) अग्न्याधानस्य

121. चत्वार ऋत्विजो कुत्र भवन्ति?

(1) अग्निहोत्रे (2) चातुर्मास्ये (3) दर्शेस्टौ (4) पशुवन्धे

122. पशुवन्धयागः कदाऽनुष्ठीयते?

(1) वसन्ते (2) वर्षर्तौ (3) ग्रीष्मे (4) शरदि

123. 'द्रव्यं देवता त्यागः' इति लक्षणं कस्य विद्यते?

(1) धर्मस्य (2) यज्ञस्य (3) होमस्य (4) दानस्य

124. धर्मस्य मूलं मन्यते?

(1) धर्मशास्त्रम् (2) स्मृतिग्रन्था: (3) वेदा: (4) श्रीमद्भगवद्गीता

125. ऋत्विजेषु कस्य सर्वत: प्रथमं वरणं भवति?

(1) ब्रह्मण: (2) अध्वर्यो: (3) होतु: (4) उद्गातु:

126. 'वेदप्रतिपाद्यप्रयोजनवदर्थो धर्म:' इति केन कृतं धर्मलक्षणम्?

(1) शास्त्रदीपिकाकारेण (2) अर्थसंग्रहकारेण

(3) विधिविवेककारेण (4) मीमांसा सूत्रकारेण

127. 'तन्मे मन: शिवसङ्कल्पमस्तु' इति मन्त्र कुत्र प्राप्यते?

(1) ऋग्वेदे (2) शुक्लयजुर्वेदे (3) सामवेदे (4) कृष्ण यजुर्वेदे

128. 'अग्निर्मुखं प्रथमो देवतानाम्' इति श्रुति: कुत्र लभ्यते?

(1) ऋग्वेदमंत्रसंहितायाम् (2) ऐतरेय ब्राह्मणे (3) अथर्ववेदे (4) कृष्ण यजुर्वेदे

129. 'पुरोहितम्' इति पदस्य पदपाठ: कीदृश:?

(1) पुरोहितम् (2) पुर:ऽहितम् (3) पुरोऽहितम् (4) पुर:हितम्

130. 'रत्नधातमम्' इति पदस्य विशेष्यं पदं किम्?

(1) देवम् (2) अग्निम् (3) ऋत्विजम् (4) होतारम्

131. 'एह वक्षति' इति मन्त्रखण्डस्य कोऽर्थ:?

(1) इह आवहतु (2) इह आवदतु (3) आ इहवहतु (4) इह आवक्षतु

132. 'रयिम्' इति पदस्य कोऽभिप्राय:?

(1) गतिम् (2) धनम् (3) तेज: (4) रात्रिम्

133. 'कविक्रतु:' इति पदं कस्य विशेषणम्?

(1) होतु: (2) अग्ने: (3) देवस्य (4) सत्यस्य

134. 'दाशुषे' इति पदस्य कोऽर्थ:?

(1) दानशीलाय (2) दानकार्त्रे (3) हविर्दत्तवते (4) हविर्दानाय

135. ऋग्वेदस्य प्राथमिके सूक्ते कति ऋच: सन्ति?

(1) दश (2) सप्त (3) अष्टौ (4) नव

136. 'ह्वाम्यग्निं प्रथमं स्वस्तये' इति मन्त्रपादेन किं छन्द: परिलक्ष्यते?

(1) गायत्री (2) त्रिष्टुप् (3) अनुष्टुप (4) जगती

137. 'अवसे' इति पदस्य कोऽर्थ:?

(1) आवाहने (2) रक्षणाय (3) अवसादनाय (4) हे उषे

138. हिरण्य स्तूपर्षि: कस्य सूक्तस्य मन्यते?

(1) अग्निसूक्तस्य (2) सवितृ सूक्तस्य (3) हिरण्यगर्भसूक्तस्य (4) प्रजापति सूक्तस्य

139. 'देवो याति भुवनानि पश्यन्' इति कस्मिन् सूक्ते पठ्यते?

(1) नासरीप सूक्ते (2) प्रजापति सूक्ते (3) सवितृ सूक्ते (4) उष: सूक्ते

140. 'कस्मै देवाय हविषा विधेम' इति मन्त्रभाग: कुत्र प्राप्यते?

(1) इन्द्र सूक्ते (2) प्रजापति सूक्ते (3) विष्णु सूक्ते (4) मेधा सूक्ते

141. 'य: पार्थिवानि विममे रजांसि' इति मन्त्रभाग: पठ्यते।

(1) विष्णु सूक्ते (2) इन्द्र सूक्ते (3) पृथिवी सूक्ते (4) रात्रि सूक्ते

142. ''समाम्नाय: समाम्नात: स व्याख्यातव्य:'' इति कुत्र प्राप्यते?

(1) निरुक्ते (2) धर्मसूत्रे (3) शुल्ब सूत्रे (4) गृह्य सूत्रे

143. षड्भाव विकारा भवन्तीति क: कुत्र ब्रूते?

(1) वार्ष्यायणि: निरुक्ते (2) सायण: स्वभाष्ये।

(3) महीधरो वेददीप भाष्ये (4) स्वामिदयानन्द: ऋग्वेदभाष्ये

144. 'चत्वारि पदजातानि, नामाख्याते चोपसर्ग निपाताश्च' इति कुत्र प्राप्यते?

(1) प्राति शाख्ये (2) शिक्षाग्रन्थे (3) निरुक्ते (4) व्याकरण शास्त्रे

145. 'उपसर्गा: वाचका न भवन्ति' इति कस्य मतमस्ति?

(1) गार्ग्यस्य (2) शाकटायनस्य (3) यास्कस्य (4) शाकपूणे:

146. उपसर्गाणां वाचकत्वं क: साधयति?

(1) शाकपूणि: (2) शाकटायन: (3) यास्क: (4) गार्ग्य:

147. ऋग्वेदस्य प्राचीन तमो भाष्यकार: क:?

(1) दयानन्द सरस्वती (2) स्कन्दस्वामी (3) कृष्ण यज्वा (4) सायणाचार्य:

148. उद्गीथ: भाष्यकारो मन्यते।

(1) ऋग्वेदस्य (2) अथर्ववेदस्य (3) सामवेदस्य (4) सामवेदीय ब्राह्मणस्य

149. ऋग्वेदे कुत्र सोमदेवता स्तूयते?

(1) प्रथम मण्डले (2) पवमान सूक्ते (3) इन्द्र सूक्ते (4) अग्नि सूक्ते

150. 'जिजीविषेत् शतं समा:' इति मन्त्रभाग: कुत्र प्राप्यते?

(1) कठोपनिषदि (2) ईशावास्योपनिषदि

(3) छान्दोग्योपनिषदि (4) बृहदारण्यकोपनिषदि

अभ्यर्थियों के लिए निर्देश

(इस पुस्तिका के प्रथम आवरण पृष्ठ पर तथा उत्तर-पत्र के दोनों पृष्ठों पर केवल नीली-काली बाल-प्वाइंट पेन से ही लिखें)

1. प्रश्न पुस्तिका मिलने के 10 मिनट के अन्दर ही देख लें कि प्रश्नपत्र में सभी पृष्ठ मौजूद हैं और कोई प्रश्न छूटा नहीं है। पुस्तिका दोषयुक्त पाये जाने पर इसकी सूचना तत्काल कक्ष-निरीक्षक को देकर सम्पूर्ण प्रश्नपत्र की दूसरी पुस्तिका प्राप्त कर लें।

2. परीक्षा भवन में ***लिफाफा रहित प्रवेश-पत्र के अतिरिक्त,*** लिखा या सादा कोई भी खुला कागज साथ में न लायें।

3. ***उत्तर-पत्र अलग से दिया गया है। इसे न तो मोड़ें और न ही विकृत करें। दूसरा उत्तर-पत्र नहीं दिया जायेगा। केवल उत्तर-पत्र का ही मूल्यांकन किया जायेगा।***

4. अपना अनुक्रमांक तथा उत्तर-पत्र का क्रमांक प्रथम आवरण-पृष्ठ पर पेन से निर्धारित स्थान पर लिखें।

5. ***उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर पेन से अपना अनुक्रमांक निर्धारित स्थान पर लिखें तथा नीचे दिये वृत्तों को गाढ़ा कर दें। जहाँ-जहाँ आवश्यक हो वहाँ प्रश्न-पुस्तिका का क्रमांक तथा सेट का नम्बर उचित स्थानों पर लिखें।***

6. ***ओ० एम० आर० पत्र पर अनुक्रमांक संख्या, प्रश्नपुस्तिका संख्या व सेट संख्या (यदि कोई हो) तथा प्रश्नपुस्तिका पर अनुक्रमांक और ओ० एम० आर० पत्र संख्या की प्रविष्टियों में उपरिलेखन की अनुमति नहीं है।***

SEAL

7. ***उपर्युक्त प्रविष्टियों में कोई भी परिवर्तन कक्ष निरीक्षक द्वारा प्रमाणित होना चाहिये अन्यथा यह एक अनुचित साधन का प्रयोग माना जायेगा।***

8. ***प्रश्न-पुस्तिका में प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं। प्रत्येक प्रश्न के वैकल्पिक उत्तर के लिए आपको उत्तर-पत्र की सम्बन्धित पंक्ति के सामने दिये गये वृत्त को उत्तर-पत्र के प्रथम पृष्ठ पर दिये गये निर्देशों के अनुसार पेन से गाढ़ा करना है।***

9. प्रत्येक प्रश्न के उत्तर के लिए केवल एक ही वृत्त को गाढ़ा करें। एक से अधिक वृत्तों को गाढ़ा करने पर अथवा एक वृत्त को अपूर्ण भरने पर वह उत्तर गलत माना जायेगा।

10. ***ध्यान दें कि एक बार स्याही द्वारा अंकित उत्तर बदला नहीं जा सकता है। यदि आप किसी प्रश्न का उत्तर नहीं देना चाहते हैं, तो संबंधित पंक्ति के सामने दिये गये सभी वृत्तों को खाली छोड़ दें। ऐसे प्रश्नों पर शून्य अंक दिये जायेंगे।***

11. रफ कार्य के लिए प्रश्न-पुस्तिका के मुखपृष्ठ के अंदर वाला पृष्ठ तथा उत्तर-पुस्तिका के अंतिम पृष्ठ का प्रयोग करें।

12. परीक्षा के उपरान्त *केवल* ***ओ एम आर उत्तर-पत्र*** परीक्षा भवन में जमा कर दें।

13. परीक्षा समाप्त होने से पहले परीक्षा भवन से बाहर जाने की अनुमति नहीं होगी।

14. यदि कोई अभ्यर्थी परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग करता है, तो वह विश्वविद्यालय द्वारा निर्धारित दंड का/की, भागी होगा/होगी।